

Vek hlupákov apeluje na zodpovednosť sveta

Problematika životného prostredia sa v priebehu relatívne veľmi krátkeho obdobia vyhupla na popredné miesta agendy politických strán, medzi najdiskutovanejšie témy našej doby. Aj keď osvety nie je nikdy

Režisérka Fanny Armstrongová

dosť, predovšetkým v rozvinutých krajinách už o globálnom otepľovaní vedia aj malé deti. V krajinách rozvojového sveta, kde si obyvatelia stále viac začínajú uvedomovať svoje právo na život v zdravom a čistom prostredí, politici popri investiciách do priemyslu skloňujú aj potrebu ochrany životného prostredia pre nás a pre budúce generácie.

Tvorcovia filmov, akým je aj jeden z najočakávanejších dokumentárnych filmov súčasnosti *Vek hlupákov* (*The Age of Stupid, Veľký Británia*, 2009), si uvedomujú, že zmeny, o ktorých hovoria poprední politici, vedci či dokonca celebrity, sa nedajú uskutočniť len zhora, ale musia prísť od samotných ľudí vo forme či už zmeny životného štýlu alebo donútenia politikov, ktorí ich zastupujú, k prijatiu adekvátnych opatrení. *Vek hlupákov* síce môže vytvárať predstavu hollywoodského trháku, ale tvorcovia filmu sa nesnažia len preniesť divákov na moment do nejakého imaginárneho sveta, ktorý po skončení filmu takpovediac zostane na jeho nosičoch, ale vzbudí v ňom pútavým spôsobom pocit, že to, o čom hovoria, je nevyhnutné, a vyburcovať ho k činom.

Režisérka Franny Armstrongová: „Rozdelila som film do šiestich hlavných tém, ako napríklad konzumný spôsob života, vojna, zmena klímy či alternatívy. Tím výskumníkov potom skúmal všetky možné scenáre. Film má dve posolstvá: upozorňuje na vysoký stupeň politickej manipulácie, ktorá zabraňuje skutočnej akcii voči zmenám klímy a na nekalé praktiky odohravajúce sa za scénou v hlavnej nadnárodnej ropnej spoločnosti.“

Tak, ako v prípade iných ekologických dokumentárnych filmov podobného charakteru (*Neprijemná pravda* (*An Inconvenient Truth*, USA, 2007), *Jedenásta hodina* (*The 11th Hour*, USA, 2008), *Domov* (*HOME*, Francúzsko, 2009) internetová stránka www.ageofstupid.net, ktorá reprezentuje film, nemá za úlohu len porozprávať o jeho tvorcovi, ale je akýmsi interaktívnym portálom, ktorý motivuje návštevníkov k tomu, aby sa naň vracali a aktívne sa podieľali na zmene – osobnej i globálnej. Stránka spolu s inými podujatiami je súčasťou veľmi dobre premyslenej marketingovej stratégie, ktorá umožňuje filmu stať sa prostriedkom osvety a pôvodcom zmeny.

Práve výrok *Nie sme hlúpi* je sloganom kampane k filmovému trháku, ktorý sa stal najpremietanejším filmom vo Veľkej Británii, v ktorej predstihol aj také filmy ako napr. *Milionár z chatrče*. Film bol už okrem Veľkej Británie odpremietaný v parlamentoch EÚ, Veľkej Británie, Walesu, Švédska a Holandska – podobne ako v OSN, Svetovej banke, americkej EPA a v Európskej komisii.

Vek hlupákov, ako o tom formou článkov a videí informuje stránka www.ageofstupid.net, mal svoju premiéru 21. septembra 2009 tesne pred začiatkom rokovania Generálneho zhromaždenia Spojených národov. Ambície organizačného tímu boli nemalé – usku-

Z nakrúcania pristávania lietadiel na bombajskom letisku pri najväčšom bombajskom slame

točniť najväčšie a najzelenšie živé filmové podujatie všetkých čias, na ktoré po zelenom koberci prikráčalo množstvo známych hviezd, aby si pod ekologickým

Nesúťažný film Envirofilmu 2010

Vek hlupákov je hybridom drámy, dokumentu a animovaného filmu producenta oskarového filmu *One Day in September* Johna Battseka a režisérky Franny Armstrongovej odohrávajúc sa v roku 2055 po globálnom jadrovom konflikte, vyvolanom zmenou klímy. Ocitáme sa v archíve ľudstva v Antarktíde. Zachmúrený archivár si prezerá archívne zábery zo začiatku 21. storočia, aby nám ukázal začiatok konca; čas, kedy bolo ešte možné odvrátiť nezadržateľnú katastrofu, a kladie si zásadnú otázku: Prečo sme nezastavili klimatickú zmenu, kým sme mali šancu? Spája inscenovanú líniu archivára z budúcnosti, ktorý si prezerá záznamy z médií, z doby pred veľkou klimatickou katastrofou z roku 2055, so skutočnými príbehmi ľudí z rôznych kútov sveta dotknutými globálnymi zmenami klímy.

Okrem anglického herca Pete Postlethwaita (*V mene otca*, nominovaný na Oscara) vo filme účinkujú skutoční ľudia: 82-ročný francúzsky horský vodca Fernand Pareau, zakladateľ nízkonákladovej leteckej spoločnosti v Indii Jeh Wadia, americký paleontológ pracujúci pre ropnú spoločnosť Shell Alvin DuVernay, ktorý zachránil 100 ľudí počas hurikánu Katrina, nigérijská študentka medicíny Layefa Malin, žijúca v oblasti delty rieky Niger, bohatej

na ropu, kde najviac prosperuje spoločnosť Shell, Jamila a Adnan Bayyoud, dve deti – irackí utečenci, hľadajúci svojho brata a projektant veterných zariadení vo Veľkej Británii Piers Guy.

Film tak zachytáva niekoľko reálnych ľudských osudov. Zmeny klímy a miznajúce sa zásoby fosílnych zdrojov tvrdo dopadajú najmä na životy obyvateľov chudobných krajín. Fiasko kodaňského samitu v decembri minulého roka, na ktorom sa mali zástupcovia krajín zaviazť k plneniu konkrétnych opatrení na ochranu klímy, by nemalo bežných ľudí ani progresívnych politikov príliš spacifikovať, ale naopak, vyburcovať k novej aktivite. Práve to je hlavným posolstvom Veku hlupákov. Burcuje na pozadí fikcie o budúcnosti, ktorá hrozí civilizácii v prípade, že nezmení doterajší spôsob fungovania. Tej istej civilizácii, ktorej prítomnosť až hrozivo verne zachytáva na osudoch hlavných protagonistov. Film sa nakrúcal tri roky v siedmich krajinách: v USA, Anglicku, Indii, Nigérii, Iraku, Jordáne a vo Francúzsku. Rozpočet filmu predstavoval 450-tisíc libier, ktoré boli získané pomocou crowdfundingu, t. j. predávaním podielov jednotlivcom a skupinám, čím sa stal film úplne nezávislým

Film bol nominovaný na Oscara.

stanom, satelitne prepojeným so 700 kinami vo viac než päťdesiatich krajinách, vrátane Slovenska, vychutnalo túto jedinečnú udalosť. Podobná akcia sa im podarila realizovať aj v Londýne, v marci 2009, kde za účasti popredných britských politikov odštartovali aj akčnú kampaň Not Stupid www.notstupid.org, ktorej cieľom je premeniť 250 miliónov divákov filmu na *aktívnych občanov* a to všetko za cenu len 1 % emisií, ktoré normálne vyprodukuje klasická hollywoodská premiéra. Internet sa stáva

Fanny Armstrongová hovorí s irackými vdovami žijúcimi na ulici v Jordánsku

naozaj najdôležitejším prostriedkom pre komunikáciu, umožňuje poslať informácie skutočne do celého sveta, osloví tak ľudí z najrôznejších prostredí, spojí ich sily a vytvorí tak masu občanov na globálnejšej úrovni než kedykoľvek predtým. Pomocou internetovej interaktivity, sériou stránok, ktoré návštevníkovi pútavým spôsobom poskytujú množstvo informácií, od posledných správ o svetovom diani v environmentálnej sfére, po rady, čo môže on sám

urobiť pre dosiahnutie daného cieľa, sa zo stránky o filme stáva portál kampane za dosiahnutie nadnárodných cieľov. Pomocou globálnych sociálnych sietí, ako napríklad Facebook alebo Twitter, sa diváci filmu, z ktorých sa postupne stávajú aktívni občania, môžu opakovane zapájať do diania a vytvorí tak masu informovaných a motivovaných ľudí, ktorí spoločne bojujú za jeden cieľ. Internet im pomáha k spoločnej identite a umožňuje v skorej reálnom čase zdieľať ich skúsenosti či nadšenie.

Zdroj: Priatelka Zeme-CEPA a internet

Pripravil Juraj Kostúrik

Svet 40 rokov po prvom Dni Zeme

Svet je 40 rokov po prvom Dni Zeme vo väčšom ohrození ako kedykoľvek predtým. Zmeny klímy v súčasnosti predstavujú v našich časoch veľkú výzvu, zároveň sú aj veľkou príležitosťou na vybudovanie zdravého, prosperujúceho hospodárstva, založeného na čistej energii pre súčasnosť i budúcnosť. Svetový deň Zeme, pripadajúci na 22. apríla, sa v roku 2010 môže stať významným medzníkom a prispieť k tomu, aby sa zvýšila pozornosť verejnosti k problematike zmien klímy, využívaniu energií, obnoviteľných zdrojov energií a vytváraníu ekologických pracovných miest. Svetový deň Zeme je možnosťou pre jednotlivcov, podnikateľské subjekty a vlády, aby sa spojili a vytvorili globálne zelenú ekonomiku. Očakáva sa, že do podujatí pri príležitosti 22. apríla sa v asi 190 krajinách zapoja milióny ľudí. Na Slovensku sa zvyčajne k akciám popri Ministerstve životného prostredia SR pripájajú najmä ochrannárske organizácie.

Svetový deň Zeme vyhlásil v roku 1970 ešte ako Deň Zeme americký senátor Gaylord Anton Nelson (4. jún 1916 – 3. júl 2005). Povzbudzoval študentov, aby vypracovali projekty zamerané na ochranu životného prostredia a upozorňovali na potrebu jeho ochrany v prostredí, v ktorom sa pohybovali. Študenti Stanfordskej univerzity v Kalifornii (USA) prvý raz zorganizovali Deň Zeme v roku 1970 formou protestného happeningu, koordinátorom podujatia bol Denis Hayes. Podľa jedného zo zdrojov sa na ňom zúčastnilo 20 miliónov ľudí. Najmä ľudia citlivo reagujúci na zhoršujúcu sa situáciu a na zmeny životného prostredia poukazovali na fakt, že planétu Zem čoraz viac ohrozuje činnosť človeka. Aktivisti aj ekológovia preto od roku 1970 spustili kampane a výzvy na spoločné úsilie – na záchranu planéty. Adresátom výziev sa stala aj široká verejnosť, aby neostávala ľahostajnou k stavu, v akom je a do akého sa postupne dostáva Zem.

V súčasnosti patrí Svetový deň Zeme medzi najuznávanejšie a najpopulárnejšie podujatia na záchranu Zeme. Organizácia Spojených národov pre

vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) uverejnila 30. marca 2005 správu o stave ekosystémov na Zemi. Táto hodnotiacia správa je súhrnom neraz neblahých aktivít človeka s ich nepriaznivými vplyvmi na planétu. Ľudská činnosť totiž za uplynulé desaťročia významnou mierou modifikovala ekosystémy. Človek čoraz viac stupňuje nároky na potraviny, sladkú vodu, drevo, nerastné bohatstvá a energetické zdroje. To, čo človek rastúcim tempom vykonáva, má nezvratné dosahy na ekosystémy a v konečnom dôsledku človek ohrozuje seba samého.

Podujatia pri príležitosti Svetového dňa Zeme na úrovni celého sveta pripravuje a organizuje mimovládna organizácia Earth Day Network (EDN). Založili ju organizátori prvého Dňa Zeme v roku 1970. EDN sa považuje za hnaciu silu podujatí na záchranu Zeme a na to, aby sa v človeku pohllo svedomie.

Zdroj: TASR (Bratislava/Washington 20. apríla)

Viac informácií nájdete na: www.earthday.net, www.nelsonearthday.net, www.wilderness.org, www.enviro.gov.sk, www.sosplanetazem.sk, www.enviroportal.sk

Súťažný film Envirofilmu 2010

Polárny kruh: Osudové znamenie zo severu (Japonsko), réžia: Atsushi Nishida, Takeshi Shibasaki, kamera: Masaki Watanabe, Daisuke Soma

V dôsledku globálneho otepľovania sa Arktída drasticky mení. Plocha ľadu v Severnom ľadovom oceáne je najmenšia od začiatkov meraní. Ľadovým medveďom hrozí vyhynutie. Stav Arktídy je osudovým znamením pre našu vlastnú budúcnosť. Dokument ukazuje časť vedeckého výskumu, ktorý sa tu realizuje, a popisuje veľké zmeny, ku ktorým v súčasnosti dochádza ďaleko na severe.

